

візуальний символ героїзму, додаючи війні людського виміру. Такі твори стають елементом соціального опору, пам'яті, солідарності, діалогу.

Отже, сучасна жіноча присутність у візуальному мистецтві України є не лише питанням кількісної репрезентації, а й глибокої трансформації самого мистецького простору. Жінки дедалі активніше впливають на культурні процеси, змінюючи ієрархії, формати, інструменти та зміст візуального дискурсу. Хоча інституційна нерівність і патерналістські практики залишаються актуальними викликами, феміністичні ініціативи, цифрові платформи та міждисциплінарні підходи відкривають нові можливості для артикуляції жіночого досвіду.

Інтерсекційний аналіз дозволяє виявити складну мозаїку ідентичностей, які присутні у творчості сучасних мисткинь, а цифрова культура — стати простором для опору, самовираження та солідарності. Особливо важливим є внесок жінок у візуальне осмислення війни, що перетворює їх на творчинь історичної пам'яті та суб'єктів політичного висловлювання. Таким чином, жіноче мистецтво в Україні сьогодні — це не лише форма самопрезентації, але й акт соціального і культурного спротиву.

Список використаних джерел

1. Crenshaw, K. Demarginalizing the Intersection of Race and Sex, University of Chicago Legal Forum. – 1989. 139–167 с.
2. Nochlin, L. Why Have There Been No Great Women Artists? ArtNews. – 1971. –22–39 с.
3. Pollock, G. Vision and Difference: Feminism, Femininity and Histories of Art. – London : Routledge, 1988. – 368 с.
4. Butler, J. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. – New York ; London : Routledge, 1990. – 272 с.
5. Мірошніченко Н. Гендерна чутливість у культурній політиці України, Культура і сучасність. – 2021. – №1. 45–50 с.
6. Сакун Н. Жіноче мистецтво в умовах війни: нові репрезентації, Мистецтвознавчі записки. – 2020. – №37. 81–86 с.

ВЗАЄМОДІЯ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЇ ЛЮДИНИ. ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО

Джим П.Е., здобувач вищої освіти

*Макаренко Л.П., кандидат мистецтвознавства, директор
Навчально-наукового інституту культури і креативних індустрій
Київський національний університет технологій та дизайну*

Акторська майстерність є однією з найбільш емоційно насичених і психологічно глибоких форм мистецтва. Її суть полягає не лише у відтворенні зовнішніх характеристик персонажа, а й у проникненні в його

внутрішній світ. Саме тому акторська діяльність тісно пов'язана з психологією – наукою, що вивчає механізми функціонування психіки та поведінки людини.

Сучасне театральне та кіномистецтво дедалі частіше апелює до складних соціальних і психологічних тем. У цьому контексті взаємодія акторської майстерності та психологічної науки стає не лише теоретичним феноменом, а й практичним інструментом впливу на суспільну свідомість, формування емпатії, подолання соціальних бар'єрів. У статті розглядається, як саме актор використовує психологічні знання у творчій роботі та яким чином це впливає на глядача і соціум загалом.

Підготовка актора до ролі передбачає глибоку психологічну роботу. Щоб створити переконливий сценічний образ, виконавець мусить проаналізувати внутрішню структуру персонажа: його особисту історію, мотивацію, потреби, конфлікти. Для цього використовуються як інтуїтивні інструменти, так і науково обґрунтовані підходи – наприклад, знання про типи темпераменту, стадії розвитку особистості, механізми психологічного захисту.

Подібний підхід потребує від актора глибокої внутрішньої мобілізації та залучення емоційної пам'яті. Актор має знайти в собі аналогічні переживання, які допоможуть йому правдиво «прожити» роль. Це передбачає здатність до самоспостереження, емоційної гнучкості, відкритості – якостей, що формуються у тісному зв'язку з психологічною культурою.

Акторська діяльність передбачає глибокий контакт з власними емоціями. Проживання складних ролей – особливо таких, що торкаються травматичних тем – вимагає від актора високого рівня саморефлексії та психологічної стійкості. У цьому сенсі актор виступає не лише як виконавець, а й як дослідник самого себе.

У процесі роботи над роллю актори часто усвідомлюють власні внутрішні конфлікти, механізми уникнення, психологічні блоки. Це може бути болючим, однак, за умови правильного супроводу, сприяє особистісному зростанню. Таким чином, акторська діяльність стає не лише творчою, а й психотерапевтичною практикою, що стимулює внутрішню трансформацію.

Однак слід зауважити, що без навичок розмежування себе і персонажа можливе емоційне вигорання, рольова «залежність» або порушення меж ідентичності. Тому дедалі більшої популярності набувають техніки психологічної гігієни в акторській освіті, що включають роботу з тілом, диханням, усвідомленістю.

Акторська гра, з психологічної точки зору, є процесом передачі емоційної енергії. Глядач не просто спостерігає – він проживає події разом із персонажем. Це стає можливим завдяки механізмам ідентифікації, проєкції та емпатії, які детально вивчаються у психології сприйняття мистецтва.

Актор, що щиро й правдиво транслює емоційний стан, активізує у глядача «дзеркальні нейрони» – мозкові структури, які відповідають за співпереживання. Такий вплив не є поверхневим: він може викликати глибокі переживання, спогади, іноді навіть сприяти емоційному зціленню. Саме в цьому полягає катарсична функція мистецтва – очищення через почуття.

Емоційно насичені театральні та кінематографічні твори сприяють розвитку емоційного інтелекту, критичного мислення та емпатії у глядачів. Таким чином, акторська майстерність виконує важливу соціально-психологічну функцію.

Сценічне мистецтво має здатність формувати і трансформувати суспільні уявлення. Через художні образи актори можуть звертати увагу аудиторії на складні соціальні проблеми: дискримінацію, психічні розлади, домашнє насильство, війсьні травми, проблеми ідентичності тощо.

Використовуючи психологічну глибину образів, актори не лише інформують, а й активізують морально-етичне осмислення ситуації.

Такі виступи часто змінюють погляди аудиторії на певні соціальні явища. Люди починають інакше сприймати поведінку інших, більш толерантно ставитись до нестандартних проявів особистості, краще розуміють важливість психологічної підтримки. У цьому сенсі актор – це не лише художник, а й носій суспільно значущої місії. Крім того, акторська гра в сучасних умовах може слугувати інструментом боротьби зі стигматизацією психічного здоров'я. Через правдиве зображення станів депресії, тривоги, посттравматичних розладів мистецтво допомагає аудиторії осмислити ці явища без осуду та упереджень.

Взаємозв'язок акторської майстерності та психології людини є глибоким, системним і багатовекторним. З одного боку, психологічні знання дозволяють акторам створювати більш автентичні образи, краще контролювати емоції та підтримувати психічне здоров'я. З іншого – сама акторська діяльність впливає на глядачів, змінюючи їхнє емоційне поле, світогляд, рівень емпатії та соціальну свідомість.

Отже, акторське мистецтво – це не лише творчий акт, а й важливий інструмент емоційної комунікації, суспільного діалогу й особистісного зростання. Його психологічний вимір заслуговує на подальше вивчення і практичне застосування як у мистецькій, так і в освітній та соціальній сферах.